

РІШЕННЯ
щодо присудження наукового ступеня
кандидата наук

Спеціалізована вчена рада Д 29.051.11 Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля Міністерства освіти і науки України, м. Київ, прийняла рішення щодо присудження наукового ступеня кандидата психологічних наук **Тьор Ларисі Вікторівні**

на підставі прилюдного захисту дисертації

«Соціально-психологічні чинники взаємодії когнітивного стилю та пізнавальної діяльності у юнацькому віці»

у вигляді рукопису

за науковою спеціальністю 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи»

27 грудня 2024 року, протокол № 26.

Тьор Лариса Вікторівна, 1982 року народження,

громадянка України,

освіта вища: закінчила у 2003 році Кіровоградський державний технічний університет

за напрямом підготовки «Економіка і підприємництво»;

закінчила у 2004 році Кіровоградський національний технічний університет

за спеціальністю «Економіка підприємства».

В аспірантурі не навчалась.

Працює корпоративним психологом виробничо-торгівельного підприємства «Арбелон» з 01 листопада 2024 року й по теперішній час.

Дисертація виконана у Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля МОН України, кафедра практичної психології та соціальної роботи, м. Київ.

Науковий керівник – Завацький Вадим Юрійович, доктор психологічних наук, доцент, Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля МОН України, професор кафедри психології та соціології.

Здобувачка має 14 опублікованих праць за темою дисертації, з них 6 праць написано без співавторів, 7 статей у наукових фахових виданнях, у тому числі:

1. Чернікова А.О., Тьор Л.В. Вплив егоцентризму та когнітивно-стильових характеристик на юнацьку поведінку у конфліктних ситуаціях. *Теоретичні і прикладні проблеми психології: зб. наук. праць Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. Северодонецьк: Вид-во СХУ ім. В. Даля, 2014. № 3 (35). С. 395-401. (Особистий внесок авторки полягає у розкритті впливу когнітивно-стильових характеристик на поведінку осіб юнацького віку).

<http://tppjournal.com.ua/n3y2k14.html>

2. Тьор Л.В. Соціально-психологічні чинники взаємодії когнітивно-стильових особливостей і пізнавальної діяльності осіб юнацького віку. *Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України*. К.; Ніжин: ПП Лисенко, 2020. Т. ІХ, Вип. 13. С. 696-705.

<http://appspsychology.org.ua/index.php/ua/arkhiv-vydannia/tom-9/vipusk-13-2020>

<http://appspsychology.org.ua/data/jrn/v9/i13/68.pdf>

3. Тьор Л.В. Психологічні особливості впливу когнітивного стилю на пізнавальну діяльність особистості юнацького віку. *Теоретичні і прикладні проблеми психології та соціальної роботи: зб. наук. праць Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. К.: Вид-во СХУ ім. В. Даля, 2024. № 2 (64). С. 222-234.

<https://doi.org/10.33216/2219-2654-2024-64-2-5-222-234>

<http://tppjournal.com.ua/n64y2k24a18.html>

1.7. Hrys A., Chepeleva N., Tkachuk T., Tor L. Adaptive Potential of Adults with Attention Deficit/Hyperactivity Disorder (ADHD). *Insight: the psychological dimensions of society*. 2024. Vol. 12. P. 471-494. (Scopus) (Особистий внесок авторки полягає у з'ясуванні соціально-психологічних чинників взаємодії когнітивного стилю та адаптаційного потенціалу осіб з гіперактивністю).

<https://doi.org/10.32999/2663-970X/2024-12-14>

Офіційні опоненти:

1. Гейко Євгенія Вікторівна, доктор психологічних наук, професор, доцентка кафедри психології та соціальної роботи, Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка МОН України, дала позитивний відгук із зауваженнями:

1. У першому розділі роботи авторкою визначено, що власне когнітивні та стилістичні характеристики індивіда є основними чинниками, що взаємодіють із пізнавальною діяльністю у юнацькому віку. Проте, наукові концепції та підходи, які доводять слушність авторського припущення про дієвість соціально-психологічних передумов взаємодії когнітивно-стильових особливостей та пізнавальної діяльності осіб юнацького віку, представлені доволі стисло.
2. У дисертаційному дослідженні в якості респондентів були обрані старшокласники та здобувачі перших курсів закладів вищої освіти. Вибірка є цілком репрезентативною та відповідає емпіричному завданню дослідження. Проте, дисертантка вказує лише формальні групи учнівської молоді. На нашу думку, емпіричне дослідження набуло б більшої ґрунтовності, якщо б авторка в якості досліджуваних обрала представників різних юнацьких груп, особливо неформальних (квадробери, теріантропи, фуррі тощо).
3. У дисертації ретельно прописана інтегрована програма соціально-психологічного супроводу процесів формування й розвитку когнітивно-стильових особливостей пізнавальної діяльності особистості та оптимізації їх взаємодії у юнацькому віці. Проте, майже не обґрунтоване застосування поняття «соціально-психологічний супровід», те чим відрізняються програми психологічного та соціально-психологічного супроводу. Також потребує пояснення використання інтегрованого підходу до формування й розвитку когнітивно-стильових передумов пізнавальної діяльності осіб юнацького віку.
4. Для математичної верифікації взаємодії когнітивно-стильових особливостей та пізнавальної діяльності особистості юнацького віку дисертанткою застосовується факторний та кластерний аналіз. Впродовж вирізнення кластерів-психологічних типів критеріями обрано «соціально-психологічні чинники», «когнітивний стиль особистості» і «пізнавальну діяльність». Потребує пояснення у який спосіб було виявлено зазначені критерії та яким чином вони здійснюють вплив на взаємодію когнітивно-стильових характеристик і пізнавальної діяльності особистості юнацького віку.

2. Літвінова Ольга Володимирівна, кандидат психологічних наук, доцент, завідувачка кафедри психології, педагогіки та філософії, Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського МОН України, дала позитивний відгук із зауваженнями:

1. У процесі теоретичного аналізу специфіки соціально-психологічних чинників взаємодії когнітивного стилю та пізнавальної діяльності, вважаємо за необхідне більш чітку диференціацію структурних складових такої взаємодії, що уможливило б об'єктивний розподіл формувально-розвивальних заходів та доцільність комплексного їх застосування.
2. Упродовж емпіричного дослідження авторкою слушно ставиться наголос на соціально-психологічних чинниках взаємодії когнітивно-стильових особливостей й пізнавальної діяльності осіб юнацького віку, але поза увагою залишається гендерний аспект. На нашу думку, варто було б акцентувати увагу й на гендерній специфіці означеної взаємодії, адже цей аспект є значущою складовою соціально-психологічних чинників, що впливають на взаємодію когнітивного стилю й пізнавальної діяльності осіб зазначеної вікової категорії.
3. У третьому розділі роботи вважаємо за потрібне запропонувати авторкою індивідуальні заходи щодо формування й розвитку пізнавальної діяльності, котрі враховували б особливості досліджуваних виділених кластерно-психологічних типів.
4. На нашу думку, у висвітленні особливостей інтегрованої програми соціально-психологічного супроводу процесів формування й розвитку когнітивно-стильових особливостей успішності пізнавальної діяльності особистості та оптимізації їх взаємодії у юнацькому віці, варто було б акцентувати увагу на діяльності соціально-психологічних служб закладів загальної середньої освіти й закладів вищої освіти.

На дисертацію та автореферат надійшло 7 відгуків:

1. Від доктора психологічних наук, професора Ірини Волженцевої, професорки кафедри психології і педагогіки дошкільної освіти Університету Григорія Сковороди в Переяславі МОН України.

Відгук позитивний, зауважень немає.

2. Від доктора психологічних наук, професора Ігоря Поповича, професора кафедри психології Херсонського державного університету МОН України.

Відгук позитивний, зауважень немає.

3. Від доктора психологічних наук, професорки Ольги Литвиненко, завідувачки кафедри практичної та клінічної психології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова МОН України.

Відгук позитивний, зауважень немає.

4. Від доктора психологічних наук, професора Олексія Шевякова, професора кафедри фінансів, обліку та психології Українського державного університету науки і технологій МОН України.

Відгук позитивний, зауважень немає.

5. Від доктора психологічних наук, професора Алли Борисюк, завідувачки кафедри психології та філософії Буковинського державного медичного університету МОЗ України.

Відгук позитивний, зауважень немає.

6. Від доктора психологічних наук, доцента Олени Сороки, доцентки кафедри навігації і управління судном Дунайського інституту Національного університету «Одеська морська академія» МОН України.

Відгук позитивний, зауважень немає.

7. Від доктора психологічних наук, професора Ігоря Гояна, професора кафедри соціальної психології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника МОН України.

Відгук позитивний, зауважень немає.

У дискусії взяли участь члени спеціалізованої вченої ради: Ю. О. Бохонкова, доктор психологічних наук, спеціальність 19.00.05, зауважень немає; Н. А. Добровольська, доктор психологічних наук, спеціальність 19.00.05, зауважень немає; С. О. Гарькавець, доктор психологічних наук, спеціальність 19.00.05, зауважень немає; В. Й. Бочелюк, доктор психологічних наук, спеціальність 19.00.05, зауважень немає; Л. С. Пілецька, доктор психологічних наук, спеціальність 19.00.05, зауважень немає; О. Г. Лосієвська, доктор психологічних наук, спеціальність 19.00.05, зауважень немає; О. О. Блискун, доктор психологічних наук, спеціальність 19.00.05, зауважень немає; Г. М. Побокіна, кандидат психологічних наук, спеціальність 19.00.05, зауважень немає.

При проведенні таємного голосування виявилось, що із 10 членів спеціалізованої вченої ради, які взяли участь у голосуванні (з них 9 докторів наук за профілем дисертації), проголосували:

«За» – 10 членів ради,

«Проти» – немає,

недійсних бюлетенів – немає.

ВИСНОВОК

спеціалізованої вченої ради Д 29.051.11 при Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля МОН України про присудження Тьор Ларисі Вікторівні наукового ступеня кандидата психологічних наук за науковою спеціальністю 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи»

27 грудня 2024 року
протокол № 26

На підставі вивчення дисертаційного дослідження Тьор Лариси Вікторівни «Соціально-психологічні чинники взаємодії когнітивного стилю та пізнавальної діяльності у юнацькому віці», відгуків офіційних опонентів – доктора психологічних наук, професора Гейко Євгенії Вікторівни, кандидата психологічних наук, доцента Літвінової Ольги Володимирівни, прилюдного захисту дисертації спеціалізована вчена рада

УХВАЛЮЄ:

Дисертаційна робота Тьор Лариси Вікторівни є самостійним, завершеним теоретико-емпіричним дослідженням із актуальної проблеми соціальної психології, психології соціальної роботи. Дисертаційне дослідження виконане у межах комплексних науково-дослідних тем кафедри практичної психології та соціальної роботи Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля «Соціокультурні та психологічні аспекти адаптації особистості в сучасному соціумі», «Соціально-психологічні основи розвитку адаптаційного потенціалу особистості засобами інноваційних психотехнологій в умовах трансформаційних змін сучасного суспільства».

Найбільш істотні результати дослідження:

– *виокремлено* провідні соціально-психологічні чинники взаємодії когнітивного стилю та пізнавальної діяльності у юнацькому віці: соціальне середовище (сімейні установки; освітнє середовище); культурне середовище (індивідуалістичні та колективістичні культури); соціальні стереотипи (досвід багатозадачності; досвід вирішення проблем у групах); емоційна саморегуляція (позитивні емоції; специфіка соціальної підтримки); мотивація та соціальні установки (формування когнітивних стратегій: логічний та аналітичний підхід або глобальний та інтуїтивний; флексибільність мислення; соціальна рефлексія);

– *визначено* детермінанти когнітивно-стильових особливостей (полезалежності та понятійної диференційованості) у взаємодії з соціально-психологічними особливостями осіб юнацького віку, патернами поведінки та їх перебіг в умовах пізнавальної діяльності;

– *розкрито*: концептуальні й змістовно-процесуальні засади інтегрованої програми соціально-психологічного супроводу процесів формування й

розвитку когнітивно-стильових особливостей успішності пізнавальної діяльності особистості та оптимізації їх взаємодії у юнацькому віці, через запровадження інноваційних соціально-психологічних технологій за методологічним, змістовим і технологічним компонентами.

Наукова новизна та теоретичне значення дослідження полягає у тому, що:

– *вперше*: виокремлено провідні соціально-психологічні чинники взаємодії когнітивного стилю та пізнавальної діяльності у юнацькому віці: соціальне середовище (сімейні установки; освітнє середовище); культурне середовище (індивідуалістичні та колективістичні культури); соціальні стереотипи (досвід багатозадачності; досвід вирішення проблем у групах); емоційна саморегуляція (позитивні емоції; специфіка соціальної підтримки); мотивація та соціальні установки (формування когнітивних стратегій: логічний та аналітичний підхід або глобальний та інтуїтивний; флексибільність мислення; соціальна рефлексія); *визначено* детермінанти когнітивно-стильових особливостей (полезалежності та понятійної диференційованості) у взаємодії з соціально-психологічними особливостями осіб юнацького віку, патернами поведінки та їх перебіг в умовах пізнавальної діяльності;

– *розкрито*: концептуальні й змістовно-процесуальні засади інтегрованої програми соціально-психологічного супроводу процесів формування й розвитку когнітивно-стильових особливостей успішності пізнавальної діяльності особистості та оптимізації їх взаємодії у юнацькому віці, через запровадження інноваційних соціально-психологічних технологій за методологічним, змістовим і технологічним компонентами;

– *поглиблено та уточнено*: уявлення про соціально-психологічну структуру пізнавальної діяльності й когнітивно-стильові особливості особистості юнацького віку, як вагової складової зазначеної структури;

– *дістали подальшого розвитку*: погляди на соціально-психологічні підходи до засобів і технологій оптимізації пізнавальної діяльності у взаємодії з когнітивними стилями особистості, зокрема у юнацькому віці.

Практичне значення дослідження визначається тим, що розроблена інтегрована програма соціально-психологічного супроводу процесів формування й розвитку когнітивно-стильових особливостей успішності пізнавальної діяльності особистості та оптимізації їх взаємодії у юнацькому віці може бути використана в освітньому процесі для підвищення ефективності пізнавальної активності осіб юнацького віку та конструктивності їх когнітивного стилю.

Теоретично та емпірично обґрунтовані положення дисертації можуть використовуватися як методичне забезпечення психодіагностики, психологічного консультування, психопрофілактики, психокорекції та психотерапії у роботі з учнівською та студентською молоддю з метою підвищення результативності їх пізнавальної діяльності і бути рекомендовані для впровадження у діяльність психологічної служби закладів освіти, Центрів підвищення кваліфікації для наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників, Центрів соціально-психологічної адаптації та ін.

Надійність та вірогідність результатів дослідження забезпечені методологічним обґрунтуванням вихідних теоретичних позицій, використанням взаємодоповнюючих методів, що відповідають меті та завданням дослідження, репрезентативністю вибірки, поєднанням кількісних та якісних методів аналізу отриманих емпіричних даних, використанням методів математичної статистики з залученням сучасних програм обробки даних.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні та практичні положення дисертаційної роботи було представлено на міжнародних науково-практичних конференціях, семінарах-тренінгах, програмах, проєктах, зокрема на: IX науково-практичній конференції «Інституціональні перетворення в суспільстві: світовий досвід і українська реальність» (Мелітополь, 2014 р.), III науково-практичній конференції «Актуальні питання соціальної та практичної психології у координатах сучасних парадигм» (Северодонецьк, 2015 р.), V науково-практичній конференції молодих учених, аспірантів і студентів «Сучасні проблеми гуманітарної науки і практики: філософський, психологічний та соціальний виміри» (Київ, Северодонецьк, 2016 р.), VIII scientific and practical conference «Labyrinths of Reality» (Montreal, 2020), VIII науково-практичній конференції, присвяченій пам'яті професора Ващенко Ірини Володимирівни «Сучасні проблеми гуманітарної науки і практики: філософський, психологічний та соціальний виміри» (м. Северодонецьк, 2021 р.), IX науково-практичній конференції «Сучасні проблеми гуманітарної науки і практики: філософський, психологічний та соціальний виміри» (м. Ополе (Польща), м. Київ, 2023 р.), семінарах-тренінгах у межах Програми «Справедливість для всіх» Агенції США з міжнародного розвитку (USAID): «Формування резильєнтності (життєстійкості), як особистий ресурс в умовах війни» (Київ, 2023 р.), «Удосконалення комунікативних здібностей: технології розвитку soft skills» (Київ, 2023 р.), «Синергія інтелекту та тіла: науково-педагогічна компетентність» (Київ, 2024 р.), «Психологія професійного мислення: готовність до змін» (Київ, 2024 р.), «Соціально-правовий аналіз булінгу та мобінгу, як найпоширеніших явищ дискримінації в суспільстві»

(Київ, 2024 р.), Проєкті TatoHub, який впроваджується UNFPA, Фондом ООН у галузі народонаселення в Україні за підтримки Embassy of Sweden in Kyiv (Київ, 2024 р.), II International Multidisciplinary Conference «Main Challenges And Issues Of University Education In War Conditions: Ukraine – 2022-2024» (Winnipeg, Canada, 2024); доповідалися та обговорювалися на розширених засіданнях кафедри практичної психології та соціальної роботи Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (2015-2024 рр.).

Публікації. Основні положення й висновки дисертаційної роботи представлено у 14 публікаціях авторки, з яких 7 статей у наукових фахових виданнях із психології (з них 5 статей – у наукометричних виданнях, 1 з яких проіндексована у наукометричній базі Scopus), 7 публікацій – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

Спеціалізована вчена рада **вважає**, що дисертаційне дослідження Тьор Лариси Вікторівни «Соціально-психологічні чинники взаємодії когнітивного стилю та пізнавальної діяльності у юнацькому віці» є самостійним науковим дослідженням, яке доповнює наукові знання про соціально-психологічні чинники взаємодії когнітивного стилю та пізнавальної діяльності у юнацькому віці.

Спеціалізована вчена рада вважає, що:

1. Дисертаційне дослідження Тьор Лариси Вікторівни «Соціально-психологічні чинники взаємодії когнітивного стилю та пізнавальної діяльності у юнацькому віці» є самостійним, завершеним теоретико-емпіричним дослідженням із актуальної проблеми соціальної психології.
2. Дисертація Тьор Лариси Вікторівни «Соціально-психологічні чинники взаємодії когнітивного стилю та пізнавальної діяльності у юнацькому віці» є кваліфікованою науковою працею з відповідним обсягом основного тексту, оформленого відповідно до державного стандарту.
3. Дисертація відповідає п. 9, 11, 12, 13 постанови Кабінету Міністрів України № 567 (із змінами) від 24 липня 2013 р. про затвердження «Порядку присудження наукових ступенів» та положенню про спеціалізовану вчену раду наказу Міністерства освіти і науки України від 14.09.2011 р. № 1059 (із змінами) від 12.03.2012 р.
4. Тьор Лариса Вікторівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата психологічних наук з наукової спеціальності 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи».

На підставі результатів таємного голосування та прийнятого висновку спеціалізована вчена рада присуджує Тьор Ларисі Вікторівні науковий ступінь кандидата психологічних наук з наукової спеціальності 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи».

Головуюча на засіданні
спеціалізованої вченої ради

[Signature]
доктор психологічних наук,
професор Н. Є. Завацька

Учений секретар засідання
спеціалізованої вченої ради

[Signature]
кандидат психологічних наук
доцент Г. М. Побокіна

27 грудня 2024 р.

Атестаційна справа зареєстрована у Міністерстві освіти і науки України
під № _____

Затверджено рішення спеціалізованої вченої ради про присудження
наукового ступеня кандидата психологічних наук рішенням атестаційної
колегії Міністерства освіти і науки України від "___" _____ 20__ року.

Видано диплом _____
(серія, номер)

Начальник відділу _____
(підпис) (прізвище, ініціали)